
FSMA_2021_05 dd. 2/02/2021

Werkprogramma's over de gedragsregels in de verzekeringssector, na omzetting van IDD

Doelstelling van de mededeling:

De mededeling licht toe hoe de werkprogramma's over de gedragsregels in de verzekeringssector, na omzetting van IDD, te lezen en te gebruiken. [De werkprogramma's over de gedragsregels in de verzekeringssector zijn als bijlage bij deze mededeling gevoegd.](#)

Inhoud van de mededeling:

1. De werkprogramma's zijn bedoeld als leidraad bij de regelgeving over de gedragsregels in de verzekeringssector;
2. De werkprogramma's zijn van toepassing op alle verzekeringsovereenkomsten en alle verzekeringsdistributeurs (met uitzondering van de vrijgestelde nevenverzekeringstussenpersonen);
3. De werkprogramma's over de gedragsregels zijn opgedeeld in verschillende thema's en volgen een vaste structuur.

Bijlage 1: Definitielijst van de voornaamste regelgeving

Bijlage 2: Eindnoten

De werkprogramma's zijn bedoeld als leidraad bij de regelgeving over de gedragsregels in de verzekeringssector

De FSMA is bevoegd voor het toezicht op de bepalingen van de Wet Verzekeringen, die ook de gedragsregels en de bijhorende informatieverplichtingen bevat.ⁱ

De FSMA wenst een consistente toezichtbenadering te hanteren voor alle verzekeringsdistributeurs. Daarom heeft ze na de omzetting van de IDD-richtlijn een aantal werkprogramma's opgesteld over de gedragsregels, net zoals dat gebeurde voor de gedragsregels van de AssurMiFID-regelgeving. De werkprogramma's dienen als leidraad voor de sector en zitten in bijlage van deze mededeling.

Verzekeringsdistributeurs kunnen uit de werkprogramma's geen afdwingbare rechten putten. Ze zijn louter bedoeld als een praktische gids voor de naleving van de gedragsregels door verzekeringsdistributeurs en het gebruik ervan wordt aanbevolen. De werkprogramma's doen geen afbreuk aan de bestaande reglementering over de gedragsregels en de bijhorende informatieverplichtingen in de verzekeringssector of andere toepasselijke regelgeving.

De verzekeringsdistributeurs beslissen zelf hoe zij hun interne controle op de gedragsregels organiseren. Zij moeten wel in staat zijn om de FSMA aan te tonen dat hun maatregelen om de naleving van de gedragsregels te garanderen, relevant en exhaustief zijn.

Deze mededeling en de werkprogramma's die erbij horen, staan op de website van de FSMA. Zij kunnen aangepast worden. Alle versies zullen gedateerd worden.

De verzekeringsdistributeurs zijn verantwoordelijk voor de naleving van de toepasselijke gedragsregels. De FSMA stelt deze werkprogramma's ter beschikking als hulpmiddel. Zij kunnen deze aanpassen aan de aard, de omvang en de complexiteit van hun activiteiten, en aan de aard en het gamma van de verzekeringen en activiteiten van verzekeringsdistributie die zij aanbieden.

De werkprogramma's hebben geen dwingende juridische waarde. Ze wijken niet af van de bestaande reglementering.

De FSMA weerhoudt enkel het wettelijk kader als referentie bij haar controles.

De werkprogramma's zijn van toepassing op alle verzekeringsovereenkomsten en alle verzekeringsdistributeurs (met uitzondering van de vrijgestelde nevenverzekeringstussenpersonen)

De werkprogramma's zijn opgesteld voor verzekeringsdistributeurs.ⁱⁱ Een verzekeringsdistributeur kan een van de volgende personen/ondernemingen zijn:

- Een verzekeringsonderneming;
- Een verzekeringstussenpersoon: verzekeringsmakelaar, verzekeringsagent (verbonden of niet), verzekeringssubagent of gevolmachtigd onderschrijver;
- Een (niet vrijgestelde) nevenverzekeringstussenpersoon.

Er zijn enkele belangrijke verschillen met de werkwijze voor de AssurMiFID-werkprogramma's:

Er zijn aparte werkprogramma's voor verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen

Er waren aparte AssurMiFID-werkprogramma's voor (1) verzekeringsondernemingen en voor (2) verzekeringsmakelaars en niet-verbonden verzekeringsagenten.

Nu zijn er werkprogramma's voor (1) verzekeringsondernemingen en (2) (niet-vrijgestelde neven)verzekeringstussenpersonen. Want de huidige regelgeving maakt in principe geen verschil meer tussen de verschillende soorten verzekeringstussenpersonen (zoals verzekeringsagent (verbonden of niet), verzekeringsmakelaar, ...) voor wat de toepassing van de gedragsregels in de verzekeringssector betreft. Er zijn wel enkele bijkomende vereisten voor het nieuwe statuut van de gevolmachtigde onderschrijvers.ⁱⁱⁱ

Verzekeringsondernemingen die samenwerken met verbonden verzekeringsagenten, blijven ook na de omzetting van IDD volledig en onvoorwaardelijk burgerlijk aansprakelijk voor elke handeling of elk verzuim van die verbonden verzekeringsagenten die in naam en voor rekening van die ondernemingen optreden. Dit geldt in zoverre die handeling of dat verzuim betrekking heeft op de gedragsregels vervat in hoofdstuk 5 van deel 6 van de Wet Verzekeringen of in de bepalingen ter uitvoering ervan. Verzekeringsondernemingen moeten de werkzaamheden van de verbonden verzekeringsagenten met wie zij samenwerken, ook controleren.^{iv}

Deze aansprakelijkheidsregeling doet geen afbreuk aan de verplichting voor elke verzekeringsdistributeur om op zijn eigen niveau de gedragsregels en informatieverplichtingen na te leven.

Een verzekeringsonderneming die samenwerkt met verbonden verzekeringsagenten, moet procedures voorbereiden om de naleving van de gedragsregels door deze verbonden verzekeringsagenten te kunnen garanderen.

De FSMA kan verbonden verzekeringsagenten dus controleren bij een inspectie over de gedragsregels bij de verzekeringsonderneming waarmee zij samenwerken, maar ook tijdens een afzonderlijke inspectie over de gedragsregels.^v

Voor het productgoedkeuringsproces bestaat er slechts één werkprogramma voor verzekeringsondernemingen en tussenpersonen. De regelgeving verschilt immers naargelang de verzekeringsdistributeur een ontwikkelaar of een distributeur is en verzekeringstussenpersonen kunnen zowel ontwikkelaar als distributeur zijn, in de zin van deze regelgeving. Het werkprogramma over het productgoedkeuringsproces behandelt zowel de verplichtingen van de ontwikkelaars als die van de distributeurs.

Voor niet-vrijgestelde nevenverzekeringstussenpersonen geldt hetzelfde als voor verzekeringstussenpersonen, tenzij anders aangeduid

Sinds de omzetting van IDD is er de nieuwe categorie van nevenverzekeringstussenpersonen. Er zijn twee soorten nevenverzekeringstussenpersonen:

- de nevenverzekeringstussenpersonen die niet onderworpen zijn aan de regelgeving over de gedragsregels en de bijhorende informatievereisten van deel 6 van de Wet Verzekeringen^{vi}: de 'vrijgestelde nevenverzekeringstussenpersonen' genoemd en
- de andere nevenverzekeringstussenpersonen: de 'niet-vrijgestelde nevenverzekeringstussenpersonen' genoemd.

De werkprogramma's over de gedragsregels in de verzekeringssector gelden niet voor de vrijgestelde verzekeringstussenpersonen^{vii}. De niet-vrijgestelde nevenverzekeringstussenpersonen en de verzekeringstussenpersonen worden in de werkprogramma's over de gedragsregels samen behandeld om de leesbaarheid te bevorderen. De werkprogramma's voor de verzekeringstussenpersonen gelden dus ook voor de niet-vrijgestelde nevenverzekeringstussenpersonen, tenzij dit anders is aangeduid.^{viii}

De werkprogramma's zijn van toepassing op alle soorten verzekeringsovereenkomsten

De werkprogramma's over de gedragsregels in de verzekeringssector zijn van toepassing op alle soorten verzekeringsovereenkomsten.

Sommige gedragsregels zijn echter niet van toepassing op bepaalde soorten verzekeringsovereenkomsten en andere gedragsregels zijn bijkomend van toepassing op bepaalde soorten verzekeringsovereenkomsten. Dit wordt ofwel in de tekst van de werkprogramma's aangeduid ofwel in aparte kolommen na kolom E.

De verschillende soorten verzekeringsovereenkomsten in de werkprogramma's zijn:

- De spaar- en beleggingsverzekeringen;
- De pensioenverzekeringen van de tweede pijler;
- De verzekeringen die geen spaar- of beleggingsverzekering zijn en geen pensioenverzekering van de tweede pijler;
- De verzekeringen die betrekking hebben op grote risico's^{ix} (hierna ook: grote risico's).

Toelichting bij de categorie van de spaar- en beleggingsverzekeringen

Over het begrip ‘verzekering met een beleggingscomponent’^x kan verwarring ontstaan omdat dit begrip in de Belgische wetgeving ruimer is dan in IDD. Daarom vermelden de werkprogramma’s het begrip ‘spaar- en beleggingsverzekeringen’ i.p.v. het begrip ‘verzekering met een beleggingscomponent’ zoals bedoeld in art. 5, 16°/1 Wet Verzekeringen.

De Belgische wetgeving stelt immers alle verzekeringsproducten die spaar- of beleggingsverzekeringen vormen, gelijk met verzekeringen met een beleggingscomponent, met uitzondering van de pensioenverzekeringen van de tweede pijler.

Bepaalde gedragsregels gelden niet voor alle spaar- en beleggingsverzekeringen, zoals bv. het verstrekken van de KID. Dit wordt dan uitdrukkelijk vermeld in de werkprogramma’s.^{xi}

Toelichting bij de categorie van de pensioenverzekeringen van de tweede pijler

De Wet Verzekeringen^{xii} vermeldt de gedragsregels die van toepassing zijn op de distributie van officieel erkende bedrijfspensioenregelingen die onder het toepassingsgebied van Richtlijn 2016/2341 of Richtlijn 2009/138 vallen. Deze verzekeringen worden in deze Mededeling en in de werkprogramma’s ‘pensioenverzekeringen van de tweede pijler’ genoemd.

De FSMA herinnert de verzekeringsdistributeurs eraan dat het begrip ‘klant’ in geval van collectieve verzekeringen een specifieke betekenis kan hebben.^{xiii}

Toelichting bij de toepassing van ‘Gedelegeerde verordening verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten’^{xiv}

Gedelegeerde verordening verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten is van toepassing op verzekeringen met een beleggingscomponent in de zin van IDD.^{xv}

Gelet op de uitbreiding in België van de basisregels uit IDD inzake belangenconflicten tot alle verzekeringen^{xvi}, zal het nuttig zijn om ook voor de andere verzekeringen dan de verzekeringen met een beleggingscomponent in de zin van IDD^{xvii} de uitvoeringsregels daarover uit de Gedelegeerde Verordening verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten na te leven om discussie te vermijden over de correcte toepassing van de basisregels.

Gelet op het feit dat in België^{xviii} alle andere verzekeringsproducten die spaarverzekeringen of beleggingsverzekeringen vormen, gelijkgesteld worden met verzekeringen met een beleggingscomponent^{xix}, zal het ook nuttig zijn om voor deze andere spaar- en beleggingsverzekeringen^{xx} de uitvoeringsregels uit de Gedelegeerde Verordening verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten na te leven om discussie te vermijden over de correcte toepassing van de basisgedragsregels.

De werkprogramma's over de gedragsregels zijn opgedeeld in verschillende thema's en volgen een vaste structuur

Thema's

De FSMA deelt de gedragsregels voor de verzekeringssector op in zes thema's:

1. Zorgplicht
2. Belangenconflicten
3. Inducements^{xxi}
4. Informatie aan klanten en potentiële klanten
5. Transversaal thema voor de naleving van de gedragsregels
6. Productgoedkeuringsproces

De eerste vier thema's bestonden ook voor de AssurMiFID-werkprogramma's.

Het transversale thema volgt het vroegere thema 'Globale overwegingen' op. Er zijn wel verschillen in de onderliggende subthema's. Het transversaal thema bevat verschillende verplichtingen inzake organisatie en over samenwerking en uitbesteding.

Het thema over het productgoedkeuringsproces is nieuw omdat de regelgeving hierover ook nieuw is.^{xxii}

Structuur

Net zoals bij de eerdere versies bestaan de werkprogramma's uit een aantal vaste onderdelen. Deze zijn telkens in de kolommen (verticale dimensie) van het werkprogramma uitgewerkt:

1. het onderwerp dat wordt belicht (*Topic*);
2. de verwijzing naar de relevante regelgeving (*Legal framework*);
3. de samenvatting van de regelgeving (*Legal requirements*);
4. de krachtlijnen van de regelgeving (*Expected procedures/guidelines*);
5. de *Test of design*;
6. de *Test of effectiveness*;
7. de beoordeling en commentaar door de verzekeringsdistributeur (*Comments/Evaluation from the financial institution*);
8. de *Mitigating factors* en commentaren van het management (*Mitigating factors/Management's comments*).

Sommige werkprogramma's bevatten bijkomende kolommen. Deze geven aan welke delen van het werkprogramma van toepassing zijn op welke categorie van verzekeringsovereenkomsten. Waar relevant geven ze ook aan op welke categorie van klanten ze van toepassing zijn. Sommige verplichtingen zijn bijvoorbeeld niet van toepassing op professionele klanten.

Legal framework

De werkprogramma's bevatten in de kolom *Legal Framework* de relevante regelgeving. Deze bevat naargelang het geval de relevante verwijzingen naar de wetgeving, de (gedelegeerde) verordeningen of uitvoeringsbesluiten en FSMA-reglementen. Daarnaast zijn er waar nuttig ook verwijzingen naar

een interpretatie van EIOPA onder de vorm van een Q&A - gepubliceerd op de website van EIOPA - of naar een overweging in de IDD-richtlijn of in een (gedelegeerde) verordening.

De test of design en test of effectiveness

Het testen van de interne procedures en controles houdt in dat de verzekeringsdistributeur:

- het ontwerp van de procedures beoordeelt (de *test of design*)
- beoordeelt of de procedures operationeel doeltreffend zijn en of de procedures (permanent) toegepast worden (de *test of effectiveness*).

De *test of design* omvat de volgende krachtlijnen:

- een toereikende beschrijving van de interne procedures en controlemaatregelen verkrijgen;
- de controleprocedures en –maatregelen nakijken die zijn ingevoerd om zowel de gekende risico's als de wettelijke en reglementaire vereisten volledig en op passende wijze te af te dekken;
- nagaan of de ingevoerde controleprocedures en –maatregelen goed gedocumenteerd en geformaliseerd zijn;
- nagaan of de controles regelmatig worden uitgevoerd;
- nagaan of de procedures passend zijn opgesteld en goedgekeurd en of zij passend gecontroleerd worden.

De *test of effectiveness* heeft dan weer tot doel om na te gaan of de procedures/controles worden toegepast zoals beschreven.

De kolommen *test of design* en *test of effectiveness* zijn bedoeld voor:

- de beschrijving door de verzekeringsdistributeur van de verrichte of de te verrichten *test of design*;
- de beschrijving door de verzekeringsdistributeur van de *test of effectiveness*.

De werkprogramma's bevatten geen vooraf ingevulde *test of design* en/of *test of effectiveness*. Het is de verantwoordelijkheid van de verzekeringsonderneming en de (neven)verzekeringstussenpersonen om de relevante testen zelf te definiëren. Ze moeten daarbij rekening houden met de aard, de omvang en de complexiteit van hun activiteiten, hun klanten en met de aard en het gamma van verzekeringsproducten dat zij aanbieden.

Commentaar en beoordeling door de verzekeringsdistributeur

Nadat de verzekeringsdistributeur zijn interne controlewerkzaamheden heeft afgerond, kunnen deze door hem worden beoordeeld en becommentarieerd, met bijzondere aandacht voor:

- de conclusies over de beoordeling van het ontwerp van de procedures en controles (*test of design*);
- de conclusies over de operationele doeltreffendheid van de controles (*test of effectiveness*); en
- een overzicht van de vastgestelde tekortkomingen en een beoordeling van het restrisico.

Mitigating factors/management's comments

De *mitigating factors/management's comments* laten toe om de opmerkingen en vaststellingen van de controlewerkzaamheden in de juiste context te plaatsen. In deze sectie kunnen de acties worden toegelicht die de verzekeringsdistributeur heeft genomen om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen (mitigeren) of om hun impact te beperken.

Bijlage 1: Lijst van de voornaamste regelgeving

Trefwoord	Volledige benaming of omschrijving
PRIIP's-verordening	Verordening (EU) nr. 1286/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 26 november 2014 over essentiële-informatie-documenten voor verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten
IDD of IDD-richtlijn	Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad van 20 januari 2016 betreffende verzekeringsdistributie (herschikking)
Wet 2 augustus 2002	Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten
Wet Verzekeringen	Wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen
Toezichtswet	Wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen
Gedelegeerde verordening 2017/653	Gedelegeerde verordening (EU) 2017/653 van de Commissie van 8 maart 2017 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 1286/2014 van het Europees Parlement en de Raad over essentiële-informatiedocumenten voor verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (priip's) door de vaststelling van technische reguleringsnormen voor de presentatie, de inhoud, de evaluatie en de herziening van essentiële-informatiedocumenten en de voorwaarden voor het voldoen aan het vereiste om dergelijke documenten te verstrekken
Gedelegeerde verordening 2017/2358	Gedelegeerde verordening (EU) 2017/2358 van de Commissie van 21 september 2017 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot vereisten inzake producttoezicht en –governance voor verzekeringsondernemingen en verzekeringsdistributeurs
Gedelegeerde verordening verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten	Gedelegeerde verordening (EU) 2017/2359 van de Commissie van 21 september 2017 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van informatievereisten en gedragsregels die van toepassing zijn op de distributie van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten
KB van 17 juni 2019 en bijhorende gedragscode	Koninklijk besluit van 17 juni 2019 tot goedkeuring van de gedragscode voor inducements voor levens- en niet-levensverzekeringen

KB Leven	Koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit
Reglement van de FSMA van 24 februari 2017	Reglement van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten van 24 februari 2017 over de informatie inzake de kosten en lasten die de dienstverleners moeten verstrekken aan hun cliënten bij het verlenen van verzekeringsbemiddelingsdiensten op het Belgische grondgebied, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 11 mei 2017
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority
AssurMiFID	Bij wet van 30 juli 2013 werden de MiFID-gedragsregels uitgebreid tot de verzekeringssector in België. Deze regelgeving en de uitvoeringsbesluiten ervan worden hier AssurMiFID genoemd. De AssurMIFID-regelgeving werd opgeheven naar aanleiding van de omzetting van IDD in Belgische wetgeving

Bijlage 2 - eindnoten

- ⁱ Hoofdstuk 5 van Deel 6 van de Wet Verzekeringen.
- ⁱⁱ Deze mededeling is gericht aan de volgende verzekeringsdistributeurs die activiteiten van verzekeringsdistributie uitoefenen:
- verzekeringsdistributeurs waarvan België de lidstaat van herkomst is, uitgezonderd de bijkantoren die zij in de andere lidstaten van de Europese Economische Ruimte (EER) hebben gevestigd;
 - de in België gevestigde bijkantoren van verzekeringsdistributeurs die onder het recht van een lidstaat van de EER ressorteren, voor de distributieactiviteiten die zij op het Belgisch grondgebied uitvoeren;
 - de in België gevestigde bijkantoren van verzekeringsdistributeurs die ressorteren onder het recht van derde landen;
 - de verzekeringsdistributeurs die ressorteren onder het recht van derde landen die rechtsgeldig hun diensten in België verstrekken, voor de distributieactiviteiten die zij op het Belgische grondgebied voeren.
- Bepaalde verplichtingen uit de werkprogramma's, gelden voor alle verzekeringsdistributeurs, met inbegrip van deze die hun activiteiten uitoefenen op grond van het vrije verkeer van diensten, wanneer zij verzekeringscontracten sluiten met klanten die hun gewone verblijfplaats of vestiging op het Belgisch grondgebied hebben:
- Art. 5, 16°/1, tweede lid Wet Verzekeringen;
 - Art. 258, § 2, d) Wet Verzekeringen;
 - Art. 280 Wet Verzekeringen;
 - Art. 283, §§ 6 en 8 tot en met 11 Wet Verzekeringen;
 - Art. 284, § 3 Wet Verzekeringen;
 - Art. 288, § 4 Wet Verzekeringen;
 - Art. 290 Wet Verzekeringen;
 - Art. 291 Wet Verzekeringen;
 - Art. 292 Wet Verzekeringen;
 - Art. 295, § 3 Wet Verzekeringen;
 - Art. 296 in zoverre dit artikel geen uitzondering voorziet op de verplichting om de passendheid van de verzekeringen met een beleggingscomponent te bepalen wanneer geen advies wordt verstrekt;
 - De regels genomen ter uitvoering van de hogervermelde artikelen;
 - De regels genomen ter uitvoering van artikel 284, § 7, tweede lid Wet Verzekeringen;
 - De regels genomen ter uitvoering van artikel 286, § 7 Wet Verzekeringen;
 - De regels genomen ter uitvoering van artikel 287 Wet Verzekeringen.
- Deze mededeling is dus – wat deze verplichtingen betreft – ook gericht aan de verzekeringsdistributeurs, die hun activiteiten uitoefenen op grond van het vrije verkeer van diensten, wanneer zij verzekeringscontracten sluiten met klanten die hun gewone verblijfplaats of vestiging op het Belgisch grondgebied hebben.
- ⁱⁱⁱ Zie ook werkprogramma '*Transversaal thema voor de naleving van de gedragsregels*'.
- ^{iv} Art. 293 Wet Verzekeringen.
- ^v Een voorbeeld: bij een inspectie over belangenconflicten bij een verzekeringsonderneming, kan de FSMA onderzoeken of de verbonden verzekeringsagenten waarmee deze verzekeringsonderneming samenwerkt, de procedures van de verzekeringsonderneming over belangenconflicten zoals bedoeld in de gedragsregels, naleven. Maar zij kan ook onderzoeken of de verbonden verzekeringsagent op zijn eigen niveau de reglementering over de gedragsregels in verband met belangenconflicten naleeft.
- ^{vi} Art. 258 Wet Verzekeringen.
- ^{vii} Overeenkomstig artikel 258, § 2 Wet Verzekeringen moeten de verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die een distributieactiviteit uitoefenen via een nevenverzekeringstussenpersoon die vrijgesteld is ervoor zorgen dat:
- a) voordat de overeenkomst wordt gesloten, informatie ter beschikking wordt gesteld van de klant over de identiteit en het adres van de verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon en over de in artikel 265 of artikel 276 bedoelde procedures op grond waarvan de nevenverzekeringstussenpersoon

- verzekeringsdistributiewerkzaamheden uitoefent voor een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming, om die klanten en overige belanghebbenden de mogelijkheid te bieden een klacht in te dienen tegen die verzekeringstussenpersoon of die verzekeringsonderneming ;
- b) er passende en proportionele regelingen bestaan om te voldoen aan de artikelen 279, § 1 en § 2, eerste lid en § 3, en art. 286, van de Wet Verzekeringen, en om rekening te houden met de verlangens en behoeften van de klant alvorens een overeenkomst wordt voorgesteld;
 - c) het in 284, § 5 van de Wet Verzekeringen, bedoelde informatiedocument over het verzekeringsproduct ter beschikking aan de klant wordt gesteld alvorens er een overeenkomst wordt gesloten;
 - d) de natuurlijke personen die bij de nevenverzekeringstussenpersoon rechtstreeks deelnemen aan de verzekeringsdistributie in contact met het publiek, de essentiële kenmerken van de betrokken verzekeringsproducten kennen en in staat zijn deze aan de cliënten toe te lichten.
- viii Bv. bij art. 281, § 1, ii Wet Verzekeringen in het werkprogramma over *Informatie aan klanten en potentiële klanten* en bij art. 284, § 3 Wet Verzekeringen in het werkprogramma over *Zorgplicht*.
- ix Art. 5, 39° Wet Verzekeringen.
- x Zie de verschillende definities van dit begrip in art. 2.117 IDD en artikel 5, 16°/1 Wet Verzekeringen.
- xi De verstrekking van de KID is enkel van toepassing voor de verzekeringen die onder toepassingsgebied van de PRIIP's-Verordening vallen. Deze verzekeringen worden in de werkprogramma's IBIP's genoemd (*Insurance Based Investment Product*).
- xii Art. 278, § 3 van de Wet Verzekeringen.
- xiii Zie hiervoor art. 279, § 2, lid 2 Wet Verzekeringen.
- xiv Gedelegeerde verordening (EU) 2017/2359 van de Commissie van 21 september 2017 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van informatievereisten en gedragsregels die van toepassing zijn op de distributie van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten.
- xv *Supra*, art. 2.17 IDD.
- xvi Behalve de pensioenverzekeringen van de tweede pijler.
- xvii Behalve de pensioenverzekeringen van de tweede pijler.
- xviii Zie art. 5, 16°/1 Wet Verzekeringen, *in fine*.
- xix Met uitzondering van de pensioenverzekeringen van de tweede pijler.
- xx Met uitzondering van de pensioenverzekeringen van de tweede pijler.
- xxi Dit is het vroegere thema '*Voordelen (inducements)*'.
- xxii Art. 288 van de Wet Verzekeringen is nieuw sinds de omzetting van IDD. Deze vereiste in verband met het productgoedkeuringsproces wordt verder uitgewerkt in gedelegeerde verordening (EU) 2017/2358 van 21 september 2017 tot aanvulling van Richtlijn (EU) van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot vereisten inzake producttoezicht en –governance voor verzekeringsondernemingen en verzekeringsdistributeurs.